

บทวิเคราะห์เพลง เปียโนโซนาตาในกุญแจเสียงบีไมเนอร์ สำหรับ
การแสดงเดี่ยวเปียโน
AN ANALYSIS OF PIANO SONATA IN B MINOR,
S.178 FOR PIANO RECITAL

พรพิมล อ้นจู้* PORNPIMON OANJOO*
ศศิ พงศ์สรายุธ** SASI PONGSARAYUTH**

บทคัดย่อ

บทวิเคราะห์เพลง Piano Sonata in B minor, S.178 ผลงานการประพันธ์โดย Franz Liszt สำหรับการแสดงเดี่ยวเปียโน มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทเพลง เพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ในระดับมหาบัณฑิตด้านการแสดงเดี่ยวเปียโน โดย พรพิมล อ้นจู้ เนื้อหาในการวิเคราะห์บทเพลงประกอบไปด้วย การศึกษาชีวประวัติของผู้ประพันธ์ การวิเคราะห์และตีความบทประพันธ์ วิธีการนำเสนอ รวมไปถึงเทคนิคต่าง ๆ ในการบรรเลงบทเพลง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการฝึกซ้อม และการประกอบการแสดงบทเพลงได้อย่างสมบูรณ์ที่สุด โซนาตาบทนี้มีความแตกต่างจากบทประพันธ์โซนาตาโดยทั่วไปในยุคคลาสสิก กล่าวคือ เป็นบทประพันธ์ขนาดใหญ่ที่มีเพียงท่อนเดียว มีเทคนิคการเล่นที่ยากและท้าทายผู้บรรเลงได้อย่างดีเยี่ยม เนื่องจากผู้ประพันธ์ต้องการที่จะแสดงถึงเทคนิค ความสามารถในการประพันธ์ของตน จึงทำให้บทประพันธ์นี้มีสีสันที่น่าสนใจและมีความซับซ้อนอย่างยิ่ง ผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์บทเพลงนี้ สามารถนำองค์ความรู้ต่าง ๆ มาใช้ อาทิ เรียนรู้การวิเคราะห์ปัญหา การตีความบทเพลง เทคนิคการบรรเลงในยุคโรแมนติกได้อย่างถูกต้องและสอดคล้องกับแนวทางของผู้ประพันธ์ และนำมาพัฒนาในส่วนของศักยภาพในการบรรเลงบทประพันธ์และถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ : บทวิเคราะห์เพลง/ เปียโนโซนาตา/ ฟรานซ์ ลิสต์/ พรพิมล อ้นจู้

---

*นิสิตระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, pynuak11xwf@gmail.com

*M.F.A. Student, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, pynuak11xwf@gmail.com

**รองศาสตราจารย์ ดร., คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, pongsasi@yahoo.com

**Associate Professor Dr., Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University, pongsasi@yahoo.com

ABSTRACT

The following analysis of the Piano Sonata in B minor, S.178, Composed for solo piano by Franz Liszt, was carried out with the purpose of thoroughly studying and researching the composition. This analysis and study consist of the research used in the thesis of Pornpimon Oanjoo, as part of the requirements of the completion for the Master Degree in Piano Performance. The contents of the research including biography study of the composer, analysis and interpretation, presentation method and technical used in playing. These are the most important basic knowledge in order to facilitate a more comprehensive performance. Furthermore, this Sonata is different from typical Sonata from classical period, that is, a grand Sonata with one movement, also complexity playing technique which challenged every pianist. Due to the intention to displaying the ability of the composer; as a result, this makes the composition more colorful and complicated. All in all, the analysis results could bring knowledges including analysis and interpretation, technical used in playing from Romantic period to conformed with the method intended by the composer as well as helping to facilitate the potential in piano performance.

Keywords: Music Analysis/ Piano Sonata/ Franz Liszt/ Pornpimon Oanjoo

บทนำ

Sonata in B minor, S.178 สำหรับบทประพันธ์เดี่ยวเปียโนโดย Franz Liszt โชนาตาบทนี้มีความสำคัญมากบทหนึ่งในยุคโรแมนติก ลิสต์วางโครงสร้างของเพลงบทนี้โดยตั้งใจให้คล้ายกับโชนาตาที่มี 4 ท่อนบรรเลงต่อกันไปไม่หยุดพัก มีความยาวประมาณ 30 นาที ลิสต์คิดทำนองหลักขึ้นมาประมาณ 3-4 ทำนองและนำทำนองดังกล่าว ไปปรากฏตลอดทั้งเพลง โดยมีการพัฒนาทำนอง เปลี่ยนรูปแบบและเชื่อมด้วยประโยคเพลงต่าง ๆ ทำให้บทเพลงนี้มีความเป็นเอกภาพ (Unity) อีกทั้งยังเรียกได้ว่าเป็นบทประพันธ์ที่ท้าทายความสามารถของนักเปียโนเป็นอย่างมากยิ่ง เนื่องจากเป็นบทประพันธ์ที่เต็มไปด้วยเทคนิคการบรรเลงขั้นสูง อาทิ การใช้คอर्डเต็ม การใช้คู่แปดต่อเนื่องกันไป ฯลฯ เป็นต้น

บทประพันธ์นี้กล่าวได้ว่าเป็นบทประพันธ์ที่มีความซับซ้อนและลึกซึ้งอย่างแท้จริง ผู้บรรเลงต้องใช้จิตวิญญาณเพื่อแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึกของผู้ประพันธ์ ซึ่งมีความหมายเหนือความจริง อารมณ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับศาสนาและยากที่จะหยั่งถึง ดังนั้น การถ่ายทอดอารมณ์จึงเป็นลักษณะเด่นที่สำคัญยิ่งในการบรรเลงบทประพันธ์นี้ ผู้วิจัยได้นำบทประพันธ์นี้บรรจุในรายการแสดงเดี่ยวเปียโนโดย พรพิมล อันจุ การแสดงในครั้งนี้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2561 เวลา 18:00 น. ณ ห้องแสดงดนตรีรังสรวง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 54/1 ถนนสุขุมวิทซอย 3 กรุงเทพมหานคร การแสดงทั้งหมดใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที นอกจากนี้ บทประพันธ์นี้ยังถูกจัดได้ว่าเป็นบทประพันธ์ที่มีชื่อเสียงอย่างมากและมีนักเปียโนหลายท่านนำไปศึกษาต่อและถูกบรรเลงกันอย่างกว้างขวางอีกด้วย

วัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัย

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพในการบรรเลงเปียโน
2. เพื่อศึกษาและฝึกฝนเทคนิคในการบรรเลงบทประพันธ์โชนาตาของลิสต์
3. เพื่อศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลของบทประพันธ์ประกอบด้วย ชีวิตประวัติของผู้ประพันธ์วรรณกรรมทางด้านดนตรี การวิเคราะห์บทประพันธ์ เทคนิคการบรรเลงและวิธีการฝึกซ้อม
4. เพื่อเผยแพร่ผลงานการแสดงเดี่ยวเปียโนให้แก่นิสิต นักศึกษาและบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจในงานแสดงดนตรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. คัดเลือกบทประพันธ์สำหรับการจัดแสดง
2. ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และอาจารย์วิชาทักษะดนตรีด้านเปียโนเกี่ยวกับบทประพันธ์ที่ต้องการนำออกแสดง
3. ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทประพันธ์
4. วิเคราะห์บทประพันธ์และวางแผนการฝึกซ้อมให้เหมาะสม
5. นำองค์ความรู้จากการค้นคว้าข้อมูลและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการปฏิบัติจริงโดยการฝึกซ้อมบทประพันธ์เพื่อให้มีความสอดคล้องกัน
6. ปรับแต่งและแก้ไขการแสดง
7. วิเคราะห์ผลการวิจัยและสรุปผลเป็นรูปเล่ม
8. แสดงผลงาน

ผลการวิจัย

1. ได้แสดงความสามารถลีลาการแสดงเปียโนสู่สายตาของสาธารณชน
2. สามารถการจัดการการฝึกซ้อมด้วยตนเองอย่างเป็นขั้นตอนพร้อมทั้งได้พัฒนาศักยภาพเทคนิคการบรรเลงเปียโน
3. ได้ศึกษาข้อมูลบทประพันธ์สำหรับการแสดง รวมทั้งวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทประพันธ์เพื่อให้เข้าใจในบทเพลงและสามารถวิเคราะห์ตีความบทเพลงออกมาได้อย่างสมบูรณ์
4. ได้ศึกษาวิธีการและขั้นตอนการจัดการแสดงเดี่ยวเปียโน ทั้งด้านการประชาสัมพันธ์ การจัดการวัน เวลาและสถานที่ การทำสูจิบัตร รวมถึงการติดต่อประสานงานต่าง ๆ

ชีวประวัติของฟรานซ์ ลิสต์

การเรียบเรียงเพลงเข้าเป็นสารับ

ฟรานซ์ ลิสต์ (Franz Liszt) นักประพันธ์เพลง นักเปียโน และนักเรียบเรียงเพลงชาวฮังการี เกิดเมื่อวันที่ 22 ตุลาคม ค.ศ. 1811 ณ เมืองไรดิง (Raiding) ลิสต์เป็นผู้ที่มีความสามารถทางดนตรีเนื่องจากบิดาของตนชื่อ อัดัม ลิสต์ (Adam Liszt) ซึ่งเป็นข้าราชการทำงานอยู่ในวังของตระกูลอีสเตอร์ฮาซี (Esterházy) เป็นผู้ปลูกฝังการเล่นและการฝึกซ้อมเปียโนให้แก่ลิสต์ ซึ่งความสามารถที่เก่งกาจของลิสต์นั้นทำให้เขาสามารถ ออกแสดงเดี่ยวเปียโนเมื่ออายุเพียง 9 ปี

ในปี ค.ศ. 1821 บิดาของเขาได้พาเดินทางไปสู่กรุงเวียนนา ได้มีโอกาสเรียนดนตรีกับอันโตนิโอ ซาลิเอรี (Antonio Salieri) และคาร์ล เซอร์นี (Carl Czerny) ในเวลาต่อมา นอกจากนั้นเขายังได้มีโอกาสพบกับเบโทเฟน (Beethoven) โดยได้รับอิทธิพลทางดนตรีและได้กลายเป็นผู้ที่นำเพลงของเบโทเฟนออกบรรเลงอย่างสม่ำเสมอ เมื่ออายุได้เพียง 12 ปี ลิสต์ได้ย้ายไปอยู่ที่กรุงปารีส เขาได้มีโอกาสออกแสดงเปียโนตามซาลอน (Salon)¹ ต่าง ๆ หลายแห่ง และกลายเป็นที่กล่าวขวัญอย่างกว้างขวางในสมาคม ณ นครปารีส

ในปี ค.ศ. 1848 ลิสต์ได้รับตำแหน่งผู้อำนวยการดนตรีที่ไวมาร์ (Weimar) มีหน้าที่ส่งเสริมการแสดงบทเพลงของศิลปินร่วมสมัย ทำให้เขามีโอกาสศึกษาบทเพลงของศิลปินร่วมสมัยหลายคน ไม่ว่าจะเป็นวากเนอร์ (Wagner) และแบร์ลิออส (Berlioz) เป็นต้น

ในปี ค.ศ. 1859 ลิสต์ได้ลาออกจากตำแหน่งผู้ควบคุมวงดนตรีที่ไวมาร์ และในปี ค.ศ. 1875 เขาได้เป็นประธานของสถาบันดนตรีแห่งชาติฮังการี เป็นผู้จัดตั้งสถาบันดนตรีที่มีชื่อเสียงระดับโลก คือ Liszt Academy of Music ณ เมืองบูดาเปสต์ และได้ทำกิจกรรมด้านดนตรีในประเทศต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ในบั้นปลายชีวิตเขาได้ทุ่มเทกำลังในการเป็นครู จนกระทั่งเสียชีวิตในปี ค.ศ. 1886 เนื่องจากการเดินทางและความตรากตรำ ในงานมากจนเกินไป ทำให้เกิดโรคภัยไข้เจ็บ

อย่างไรก็ตาม ลิสต์เป็นที่รู้จักในฐานะของนักประพันธ์เพลง และนักเปียโนฝีมือฉกาจที่หาคนเทียบได้ยาก อีกทั้งเป็นคนชาตินิยมรุนแรง ในฐานะผู้ประพันธ์เพลง ลิสต์ได้สร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบของดนตรีบรรยายเรื่องราว (Program Music) และเป็นคนแรกที่ประพันธ์ซิมโฟนิคโพเอ็ม (Symphonic Poem) ซึ่งเป็นบทเพลง

1. ซาลอน (Salon) หมายถึง สถานที่พบปะสังสรรค์ระหว่างบุคคลสำคัญที่มีชื่อเสียงในแขนงต่าง ๆ อาทิ นักประพันธ์เพลง กวี นักเขียน วรรณกรรม ฯลฯ เป็นต้น

สำหรับวงออร์เคสตราที่เน้นการแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก มีเรื่องราวประกอบแฝงอยู่เบื้องหลัง บทประพันธ์ที่มีชื่อเสียงของเขามีมากมาย ยกตัวอย่างเช่น Faust Symphony, Hungarian Rhapsody, Totentanz ฯลฯ เป็นต้น

บทประพันธ์โซนาตาของลิสต์

ลิสต์ (Liszt) ได้ประพันธ์ไว้เพียงบทเดียวคือ Sonata in B minor, S.178 เป็นบทเพลงที่ประพันธ์ขึ้นเพื่ออุทิศให้แก่โรเบิร์ต ชูมันน์ (Robert Schumann) ตอบแทนที่ชูมันน์ได้ประพันธ์บทเพลง Phantasia in C major, Op.17 ให้แก่เขา

โซนาตาบทนี้เป็นดนตรีพรรณนา (Program music) มีเรื่องราวประกอบเกี่ยวกับ ตำนานเฟาสต์ (Faust) มีรากศัพท์มาจากภาษาเยอรมัน เฟาสต์เป็นชื่อตัวเอกในตำนานโศกนาฏกรรมของเยอรมัน เกี่ยวข้องกับชายที่ขายวิญญาณให้ปีศาจเมฟิสโตเฟเลส (Mephistopheles) เพื่อแลกกับความรู้ ได้รับการดัดแปลงเป็นวรรณกรรม บทละคร ภาพเขียน และงานดนตรีเป็นจำนวนมาก ตำนานเฟาสต์ถูกบันทึกและนำมาเขียนซึ่งมีทั้งฉบับที่เป็นภาษาอังกฤษของ คริสโตเฟอร์ มาโลว์ (Christopher Marlowe) "The Tragical History of Doctor Faustus" ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 1604 และฉบับภาษาเยอรมันของโยฮันน์ โวล์ฟกัง ฟอน เกอเธ่ (Johann Wolfgang von Goethe) แบ่งออกเป็นสองตอน คือ "Faust. Der Tragödie erster Teil" (โศกนาฏกรรมของเฟาสต์ ตอนที่ 1 ตีพิมพ์ ค.ศ. 1808) และ "Faust. Der Tragödie zweiter Teil" (โศกนาฏกรรมของเฟาสต์ ตอนที่ 2 ตีพิมพ์ ค.ศ. 1832) บทละครของเกอเธ่นี้ได้รับการดัดแปลงเป็นอุปรากร (Opera) สองเรื่องคือ Faust ประพันธ์โดย ชาร์ล กูโน (Charles Gounod) และ Mefistofele ประพันธ์โดย อาร์ริโก โบอิโต (Arrigo Boito) นอกจากนี้ยังมีผู้ประพันธ์อีกหลายคน ที่เขียนผลงานเกี่ยวกับ เฟาสต์ (Faust) ได้แก่ เฮกเตอร์แบร์ลิโอส (Hector Berlioz), กุสตาฟ มาเลอร์ (Gustav Mahler), โรเบิร์ต ชูมันน์ (Robert Schumann), ฟรานซ์ ลิสต์ (Franz Liszt) เป็นต้น นอกจากนี้จะได้รับแรงบันดาลใจมาจากตำนานเฟาสต์ (Faust) แล้ว บทเพลงนี้ยังมีความเกี่ยวข้องกับภูติผีปีศาจ ซึ่งมีรากฐานมาจากคัมภีร์ไบเบิล (Bible) และจากบทกวี Paradise Lost ประพันธ์โดยจอห์น มิลตัน (John Milton) กวีชาวอังกฤษ

อีกทั้งยังเป็นบทเพลงที่ให้ความรู้สึกแทนตัวละครต่าง ๆ ซึ่งผู้ประพันธ์ได้อ้างอิงมาจากนิทานชาดกที่มีความเกี่ยวข้องกับสวนแห่งเอเดน (Garden of Eden) มีตัวละครต่าง ๆ ได้แก่ พระเจ้า (God) ลูซิเฟอร์ (Lucifer) ซาตาน (Satan) อัดัม (Adam) อีฟ (Eve) เป็นต้น โดยผู้ประพันธ์ได้นำความคิดหลักที่เป็นตัวแทนของตัวละครที่กล่าวถึง อีกทั้งโซนาตาบทนี้ถือได้ว่าเป็นบทเพลงที่สื่อถึงรูปแบบการแสดงออกทางอารมณ์ความรู้สึก (Expressive Form) ที่มีความหมายที่เหนือความจริง มีความลึกซึ้ง กินใจในอารมณ์และยากที่จะหยั่งถึง

ลักษณะบทประพันธ์และบทวิเคราะห์เพลง

โซนาตาบทนี้เป็นบทเพลงที่คล้ายกับโซนาตาที่มี 4 ท่อน บรรเลงต่อกันไปไม่หยุดพัก ความยาวประมาณ 30 นาที ผู้ประพันธ์ได้ตั้งใจรวมโครงสร้างทั้งหมดให้อยู่ในท่อนเดียว กล่าวคือ โซนาตาบทนี้เป็นโซนาตาที่มีเพียงท่อนเดียว (Single Movement) เนื่องจากผู้ประพันธ์เห็นว่าบทประพันธ์โซนาตานั้นไม่ควรแบ่งเป็นตอน

หรือท่อนตามแบบแผนโครงสร้างบทเพลงโซนาตาในยุคคลาสสิก ดังนั้น ผู้ประพันธ์จึงรวมทุก ๆ ตอนต่อกันไปโดยไม่มีเครื่องหมายเส้นกันห้องย้อนเพื่อให้บทเพลงมีความต่อเนื่องและมีความเป็นเอกภาพ แต่ถ้าวีเคราะห้ในส่วนย่อยของบทเพลงลงไปแล้ว จะพบว่าสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ท่อน ดังต่อไปนี้

- Exposition
- Development
- Recapitulation
- Coda

ตอนนำเสนอ (Exposition): ในส่วนของตอนนำเสนอนี้ ไม่ได้ถูกนำเสนอในกุญแจเสียง B minor ซึ่งเป็นกุญแจเสียงหลักของบทเพลง แต่พบการนำเสนอแนวทำนองหลัก 3 ทำนอง โดยแนวทำนองหลักที่ 1 ในช่วงต้นบทเพลง *Lento assai* และทำนองหลักที่ 2 *Allegro energico* ถูกนำเสนอในกุญแจเสียง G minor (ตัวอย่างที่ 1, 2) สังเกตได้จากการย้ายโน้ต G ค่อนข้างมาก ให้ความรู้สึกถึงความเป็นศูนย์กลางของทำนอง (Tonal Center) ต่อจากนั้นพบทำนองหลักที่ 3 ในจังหวะยก ทำนองนั้นถูกเปลี่ยนทิศทางมาอยู่ในกุญแจฟาด้วยโน้ตเป็นเข็บบิดสามขั้นสามพยางค์กลาไปสู่กุญแจเสียง B minor (ตัวอย่างที่ 3) สังเกตได้จากความเข้มเสียงดัง (Forte) ที่เน้นในมือซ้าย ลักษณะเด่นที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของตอนนำเสนอ คือ การดำเนินทำนองแบบบันไดเสียงไมเนอร์แบบฮังการีซาลง (Hungarian minor scale or Gypsy scale)² ในทำนองหลักแรก ซึ่งบันไดเสียงนี้เป็นบันไดเสียงที่พบในดนตรีฮังการี

Exposition *Lento assai*

ตัวอย่างที่ 1 แนวทำนองหลักที่ 1 ในกุญแจเสียง G minor

ที่มา : Antal Boronkay, Neue Liszt-Ausgabe. Series 1, Band 5 (Budapest: Editio Musica, 1983), 27.

ตัวอย่างที่ 2 แนวทำนองหลักที่ 2 ในกุญแจเสียง G minor

ที่มา : Antal Boronkay, Neue Liszt-Ausgabe. Series 1, Band 5 (Budapest: Editio Musica, 1983), 27.

ตัวอย่างที่ 3 แนวทำนองหลักที่ 3 กลาไปสู่กุญแจเสียง B minor

ที่มา : Antal Boronkay, Neue Liszt-Ausgabe. Series 1, Band 5 (Budapest: Editio Musica, 1983), 27.

2. บันไดเสียงฮังการีหรือบันไดเสียงยิปซี (Hungarian minor scale or Gypsy scale) หมายถึง บันไดเสียงที่มีโครงสร้างเหมือนบันไดเสียงไมเนอร์แบบฮาร์โมนิก แต่ตัวที่ 4 สูงขึ้นครึ่งเสียง

ต่อจากนั้นพบการกลับมาของทำนองหลักที่ 2 (Theme A2) อีกครั้ง (ตัวอย่างที่ 4) โดยผู้ประพันธ์ได้ขยายหรือพัฒนาทำนองออกไปในลักษณะของการแปร (Variation Motive) โดยใช้เทคนิค การขยายส่วนหรือขยายส่วน ลักษณะจังหวะ (Augmentation) อยู่ในรูปของอาร์เปจ (Arpeggio) และผู้ประพันธ์ได้เพิ่มความเข้าเสียงให้ดังขึ้นอีกเท่าตัว (Fortissimo) เพื่อให้เกิดสีสันของเสียงที่หลากหลาย

ตัวอย่างที่ 4 การกลับมาของทำนอง Theme A2 ขยายโดยใช้เทคนิคการแปร (Variation Motive)
ที่มา : Antal Boronkay, Neue Liszt-Ausgabe. Series 1, Band 5 (Budapest: Editio Musica, 1983), 28.

ผู้ประพันธ์ได้นำทำนองหลักที่ 3 (Theme A3) กลับมาใช้อีกครั้งในกุญแจฟา (ตัวอย่างที่ 5) โดยพบการย้ายโน้ต F sharp ซึ่งมีความสัมพันธ์เป็นโดมิแนนท์ (Dominant Relationship) ของกุญแจเสียง B minor จนกระทั่งดำเนินเข้าสู่ Sempre f ed agitato ในกุญแจเสียง B minor

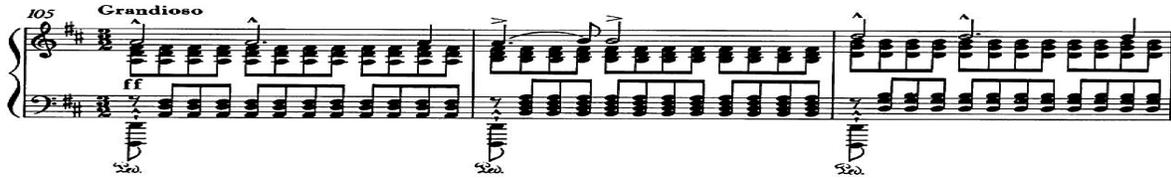
ตัวอย่างที่ 5 การกลับมาของทำนองหลักที่ 3 (Theme A3) ในกุญแจฟา
ที่มา : Antal Boronkay, Neue Liszt-Ausgabe. Series 1, Band 5 (Budapest: Editio Musica, 1983), 28.

โดยสรุป การดำเนินของเสียงประสานในส่วนของทำนอง Theme A พบการดำเนินหรือการก้าวจากคอร์ดหนึ่งไปอีกคอร์ดหนึ่ง (Harmonic Progression) ดังนี้ G minor - B minor - F sharp major - B minor (vi - i - v - i) ซึ่งจัดได้ว่าเป็นการยึดเคเดนซ์ (Cadential Progression)³

จนกระทั่งช่วง Grandioso พบการนำเสนอทำนองที่สอง (Theme B) พบการเปลี่ยนกุญแจเสียงโดยถูกนำเสนอในกุญแจเสียง D major (ตัวอย่างที่ 6) มีความสัมพันธ์เป็นกุญแจเสียงเมเจอร์ร่วม (Relative major)

3. การยึดเคเดนซ์ (Cadential Progression) หมายถึง การขยายเคเดนซ์ให้ยืดออกไปด้วยวิธีการต่าง ๆ มักเป็นการขยายโทนิคหรือโดมิแนนท์

ของกุญแจเสียง B minor อีกทั้งลักษณะของทำนองและเสียงประสานก็เปลี่ยนอย่างเห็นได้ชัด โดยเปลี่ยนจาก Left hand theme มาอยู่ในรูปของทำนองพรรณนา (Lyrical melody) ซึ่งอยู่ในรูปของคอร์ดเต็มที่มีโน้ตมากกว่า 3 ตัว มีการเปลี่ยนอัตราจังหวะเป็น 3/2 ลดความเร็วจังหวะช้าลง สีสิ้นของเสียงอยู่ในบรรยากาศที่สง่างาม ยิ่งใหญ่ อลังการและไพเราะอ่อนหวาน

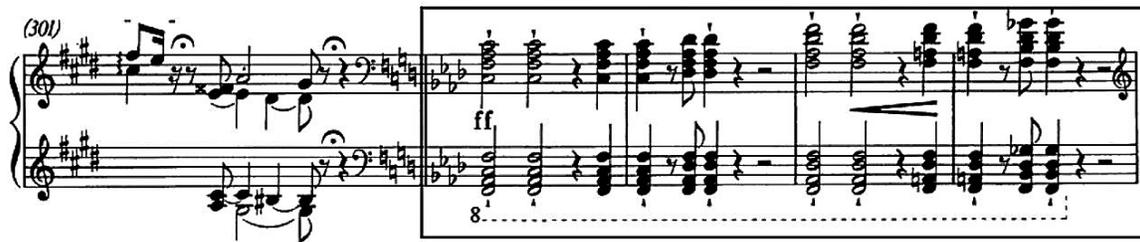
ตัวอย่างที่ 6 การนำเสนอทำนองที่ 2 (Theme B) นำเสนอในกุญแจเสียง D major
ที่มา : Antal Boronkay, Neue Liszt-Ausgabe. Series 1, Band 5 (Budapest: Editio Musica, 1983), 31.

ต่อจากนั้นในช่วง Cantando espressivo พบทำนองหลักที่สาม (Theme C) (ตัวอย่างที่ 7) บรรยากาศของทำนองเปลี่ยนไป มีทำนองและเสียงประสานที่ให้ความรู้สึกเหมือนเสียงร้อง (Lyrical melody) มีความลื่นไหลหรือความเรียบ (Legato) เสียงประสาน (Harmony) เปลี่ยนไปโดยใช้ลักษณะโน้ตสามพยางค์ (Triplet) เข้ามา

ตัวอย่างที่ 7 การนำเสนอทำนอง Theme C ในบรรยากาศที่ไพเราะ อ่อนหวาน
ที่มา : Antal Boronkay, Neue Liszt-Ausgabe. Series 1, Band 5 (Budapest: Editio Musica, 1983), 33.

ต่อจากนั้นได้พบการกลับมาของทำนองหลัก (Theme A1, A2, A3) อยู่เรื่อย ๆ อาทิ พบการกลับมาของทำนอง Theme B (ตัวอย่างที่ 8) ในลักษณะของคอร์ดแบบแท่ง (Block Chord) การควบคุมลักษณะเสียง (Articulation) มีความสั้นหรือขาดและในส่วนนี้มีการนำเสนอกุญแจเสียงใหม่ ซึ่งอยู่ในกุญแจเสียง C sharp minor อีกทั้งผู้ประพันธ์ได้พัฒนาทำนองออกไปตรง Recitativo ในรูปแบบเสมือนเป็นคาเดนซาสั้น ๆ สลับกันไปกับทำนอง Theme B จากที่กล่าวข้างต้นนี้ จะสังเกตได้ว่า ผู้ประพันธ์ได้นำทำนองย่อยเอก (Theme or Motive) เหล่านี้มาพัฒนาออกไปในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น การนำเสนอในรูปพรรณกุญแจเสียง และสีสิ้นช่วงเสียงที่ต่างไปจากเดิม เพื่อให้ทำนองในแต่ละส่วน มีความน่าสนใจ และมีสีสิ้นของเสียงที่แตกต่างกัน

ตัวอย่างที่ 8 ปรากฏทำนอง Theme B นำเสนอในกุญแจเสียง C sharp minor
ที่มา : Antal Boronkay, Neue Liszt-Ausgabe. Series 1, Band 5 (Budapest: Editio Musica, 1983), 40.

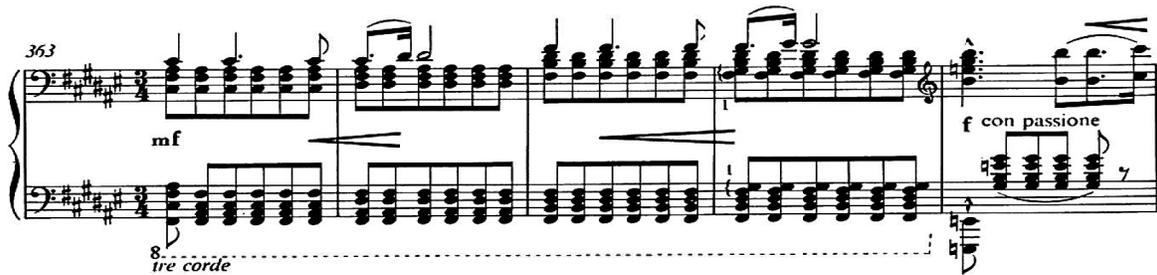
ตอนพัฒนา (Development)

ตอนพัฒนา (Development): ในส่วนนี้ผู้ประพันธ์ได้คิดวัตฤติบหรือทำนองใหม่ซึ่งเป็นทำนองหลักที่ 4 (Theme D) นำเสนอในกุญแจเสียง F sharp major เริ่มที่ Andante Sostenuto (ตัวอย่างที่ 9) ซึ่งในส่วนนี้เมื่อสังเกตจะพบว่า ทำนองจะเริ่มเข้ามาช่วง 3 ห้องก่อนหน้าซึ่งอยู่ในรูปของโน้ตเครื่องหมาย โยงเสียง (Tie Note) ในตอนนี้อาจจัดได้ว่าเป็นส่วนที่มีความโดดเด่น ติดหู และเป็นจุดศูนย์กลางของบทเพลงเลยก็ว่าได้ (Center Part)

ตัวอย่างที่ 9 การนำเสนอทำนอง Theme D ในกุญแจเสียง F sharp major
ที่มา : Antal Boronkay, Neue Liszt-Ausgabe. Series 1, Band 5 (Budapest: Editio Musica, 1983), 41.

ต่อจากนั้นพบการกลับมาของทำนองหลักต่าง ๆ จากตอนนำเสนอ (Exposition) อาทิ พบแนวทำนองหลักที่ 2 (Theme B) นำเสนอในกุญแจเสียง F sharp major (ตัวอย่างที่ 10) ผู้ประพันธ์นำส่วนขององค์ประกอบของทำนองและเสียงประสานมีความคล้ายคลึงกับทำนอง Theme B ชัดเจน

ตัวอย่างที่ 10 ปรากฏทำนอง Theme B ในกุญแจเสียง F sharp major
ที่มา : Antal Boronkay, Neue Liszt-Ausgabe. Series 1, Band 5 (Budapest: Editio Musica, 1983), 42.

ในส่วนตอนพัฒนานี้ ถึงแม้ว่าผู้ประพันธ์จะนำการวนกลับของวัตฤติบต่าง ๆ มาใช้ แต่ลักษณะเด่นที่ทำให้ทำนองในตอนพัฒนานี้มีสีสันที่แตกต่างไปจากตอนนำเสนอคือ การใช้เทคนิคการปรับทำนองหลัก (Thematic Transformation) ซึ่งเป็นการปรับโน้ตบางตัวในการซ้ำห่างลำดับทำนองโดยอาจใช้ระยะสั้นคู่เปลี่ยนไปบ้าง แต่ยังคงรักษาเค้าโครงหลักเดิมไว้ โดยผู้ประพันธ์อาจใช้ควบคู่กับการซ้ำซีควেনซ์ หรือ แม้กระทั่งการแปร เป็นต้น เทคนิคดังกล่าวนี้ จัดว่าเป็นเทคนิคที่เป็นลักษณะเด่นของลิสต์เลยก็ว่าได้

ตอนย้อนความ (Recapitulation)

ตอนย้อนความ (Recapitulation) ส่วนนี้เป็นการย้อนกลับคืนมาของตอนนำเสนอ กล่าวคือ พบการกลับมาของทุกทำนองไม่ว่าจะเป็นทำนองหลักหรือทำนองย่อยแยกต่าง ๆ (Theme & Motive) ของตอนนำเสนออีกทั้ง ในส่วนนี้พบลักษณะเด่นของการดำเนินทำนองและเสียงประสานถือได้ว่าเป็นตอนสอดแนว (Fugue Section) (ตัวอย่างที่ 11) กล่าวคือ เป็นตอนที่อยู่ในรูปของดนตรีหลากหลายแนว กระบวนการดำเนินทำนอง

เป็นแบบแนวนอน พบการใช้เทคนิคห่วงลำดับทำนอง (Sequence) การเลียน (Imitation) มากมาย นอกจากนี้ ในส่วนตอนย้อนความ ผู้ประพันธ์ยังคงใช้เทคนิคการปรับทำนองหลักเช่นเดียวกับตอนพัฒนา และนำวัสดุดิบหลักต่าง ๆ กลับมาวนไข้อยู่เรื่อย ๆ ในสี่สัณช่วงเสียงที่ต่างไปจากเดิม (Cyclic Device) อีกทั้งตอนย้อนความนี้ จัดว่าเป็นการบรรเลงดนตรีหลายแนวเสียงแบบโพลีโฟนีที่มีความยากทั้งต่อการบรรเลง และการจำมากที่สุด

ตัวอย่างที่ 11 ปรากฏการกลับมาของทำนอง Theme A1 โดยอยู่ในรูปของ ทำนองสอดประสาน (Fugue)
ที่มา : Antal Boronkay, Neue Liszt-Ausgabe. Series 1, Band 5 (Budapest: Editio Musica, 1983), 46.

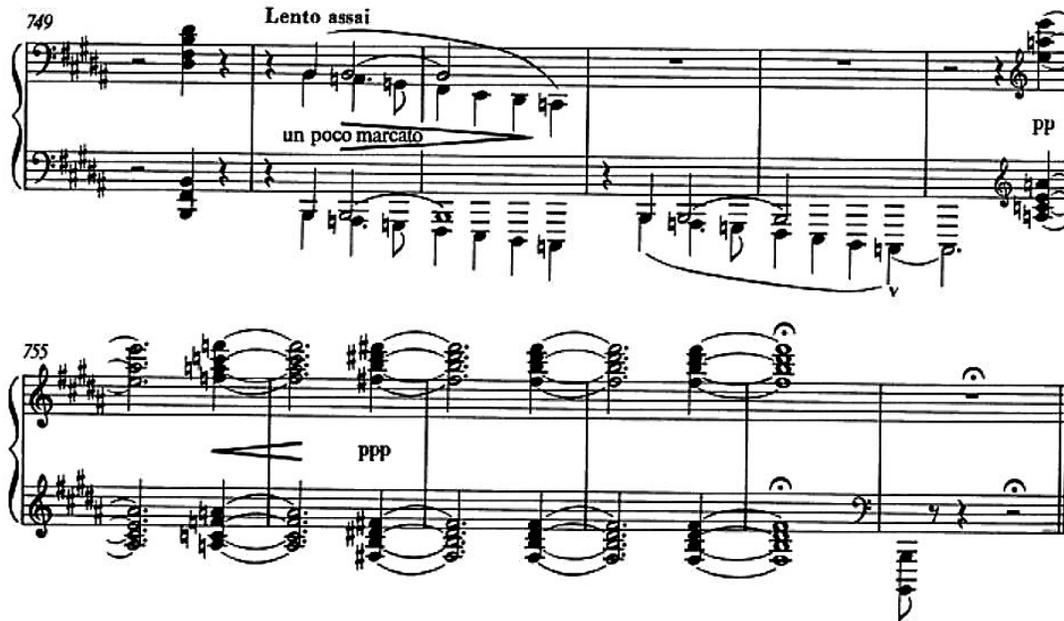
ช่วงหางเพลง (Coda)

ช่วงหางเพลง (Coda) เป็นส่วนที่ตามมาจากแนวทำนองสรุปในตอนย้อนความ (Andante sostenuto) ในส่วนนี้พบการกลับมาของทำนองหลักที่ 1 (Theme A1) ของตอนนำเสนออีกครั้ง (ตัวอย่างที่ 12) สังเกตได้จากทำนองบนสุดในทศวรรษแจซอล ทำนองและเสียงประสานแสดงให้เห็นถึงความสงบตามมา หลังจากความดุคตัน เต็มไปด้วยพลังและเทคนิคที่ยากซับซ้อน และมีอัตราความเร็วมาก (Tour de force) กล่าวคือ ผู้ประพันธ์ได้แปรเปลี่ยนจากอารมณ์ที่รุนแรงตามมาด้วยความเจียบสงบ เพื่อที่จะโยนความรู้สึกเดิมออกไป ด้วยสเกลขาลงคล้ายตอนเริ่มต้นบทเพลง ให้ความรู้สึกถึงความตาย

ตัวอย่างที่ 12 ช่วงหางเพลง (Coda) แนวทำนองหลักที่ 1 (Theme A1) ในแนวนอนสุด
ที่มา : Antal Boronkay, Neue Liszt-Ausgabe. Series 1, Band 5 (Budapest: Editio Musica, 1983), 58.

จนกระทั่งช่วงหางเพลงย่อย (Codetta) ส่วน Lento assai พบบันไดเสียงฮังการีขาลง (Hungarian minor scale) อีกครั้ง (ตัวอย่างที่ 13) ในความเร็วจังหวะช้าคล้ายช่วงต้นบทเพลง นอกจากนี้ในช่วงสุดท้ายของบทเพลง พบการเปลี่ยนทศวรรษแจซเสียงให้อยู่ในทศวรรษแจซเสียง B major ซึ่งเป็นทศวรรษแจซเสียงเมเจอร์ร่วม (Relative major) หรือไนต์สามปรับ (Picardie Third) กล่าวคือ เป็นคอร์ดเมเจอร์ที่จบลงในบทเพลงในทศวรรษแจซเสียงไมเนอร์นั่นเอง

ตัวอย่างที่ 13 ช่วงทางเพลงย่อย (Codetta) ในบันไดเสียงฮังการีขาลง (Hungarian minor scale)
ที่มา : Antal Boronkay, Neue Liszt-Ausgabe. Series 1, Band 5 (Budapest: Editio Musica, 1983), 59.

สรุป

โดยสรุป จากการวิเคราะห์หีบห่อประพันธ์ Sonata in B minor, S.178 นี้ พบวิธีการประพันธ์ซึ่งเป็นลักษณะเด่น และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของลิสต์ ได้แก่ เทคนิคไลทโมทิฟ (Leitmotif) ผู้ประพันธ์ใช้วัตถุดิบหรือทำนองที่เป็นความคิดหลักที่เป็นตัวแทนของตัวละคร สถานการณ์ ความรู้สึกหรือความนึกคิดต่าง ๆ ในละครหรือตำนานมาใช้ เทคนิคการปรับทำนอง (Transformation) โดยผู้ประพันธ์ได้ปรับโน้ตและทำนองในบางตัวในการซ้ำแต่ละครั้ง เพื่อให้ในแต่ละช่วงของบทเพลงมีสีสันที่แตกต่างออกไปจากเดิม นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังได้ใช้เทคนิคการประพันธ์ลักษณะอื่น ๆ ยกตัวอย่างเช่น การปรับเนื้อผิว (Texture) โดยใช้วิธีสลับจากเนื้อผิวที่หนาแน่นแบบโฮโมโฟนี กับเนื้อผิวแบบโพลีโฟนี การใช้ช่วงเสียง (Range) ที่กว้างมาก การใช้กุญแจเสียง (Key Signature) ที่ไม่เป็นไปตามแบบแผน อีกทั้งการใช้เทคนิคการบรรเลง (Technic) ขั้นสูงมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการย้ายช่วงคู่แปด (Octave Transfer) การใช้เทคนิคอาร์เปจโจ (Arpeggio) เทคนิคเทรโมโล (Tremolo) และการรัวโน้ต (Trill) ยาวต่อเนื่องกันไป บทประพันธ์นี้จึงจัดได้ว่าเป็นบทประพันธ์ที่ซับซ้อน และเป็นบทประพันธ์ที่มีกลิ่นอายของความเป็นชาตินิยมอย่างแท้จริง

เทคนิคการบรรเลงและแนวทางการฝึกซ้อม

เทคนิคการบรรเลงและแนวทางการฝึกซ้อมสามารถแบ่งเป็น 2 หัวข้อหลักดังนี้

1. เทคนิคการบรรเลงที่พบในบทเพลง

1.1 เทคนิคการเล่นช่วงคู่แปดกระโดด (Blocked Octaves with Leaps)

พบเทคนิคการเล่นช่วงคู่แปดกระโดดอย่างต่อเนื่อง ด้วยอัตราจังหวะที่รวดเร็วจึงไม่สามารถเล่นให้ทัน หรือกดให้แน่นยำได้ (ตัวอย่างที่ 14)

ตัวอย่างที่ 14 เทคนิคช่วงคู่แปดกระโดด

ที่มา : Antal Boronkay, Neue Liszt-Ausgabe. Series 1, Band 5 (Budapest: Editio Musica, 1983), 29.

1.2 เทคนิคการเล่นคอร์ดแตก (Broken Chords)

พบเทคนิคการเล่นคอร์ดแตกโดยใช้นิ้วที่แตกต่างกันอย่างต่อเนื่อง ในอัตราจังหวะที่รวดเร็ว ซึ่งยากต่อความแม่นยำในการเล่น (ตัวอย่างที่ 15)

ตัวอย่างที่ 15 เทคนิคการเล่นคอร์ดแตก

ที่มา : Antal Boronkay, Neue Liszt-Ausgabe. Series 1, Band 5 (Budapest: Editio Musica, 1983), 51.

2. วิธีแก้ปัญหา

2.1 ตัวอย่างแบบฝึกหัดที่สามารถใช้ฝึกซ้อม “Franz Liszt – Technical Studies for the Pianoforte Book XIII – Octave studies with various fingerings and chord studies” เป็นแบบฝึกหัดฝึกการเล่นเทคนิคคู่แปดกระโดดและเพิ่มความแม่นยำของนิ้วได้ (ตัวอย่างที่ 16)

วิธีการฝึกซ้อมมีดังนี้

2.1.1 ฝึกการเล่นเทคนิคคู่แปดกระโดดในแต่ละกฤษฎาเสียงในความเร็วจังหวะช้า

2.1.2 เพิ่มความเร็วจังหวะในการฝึก พร้อมทั้งเล่นเทคนิคคู่แปดกระโดดในทุกกฤษฎาเสียง

ต่อเนื่องกันไป

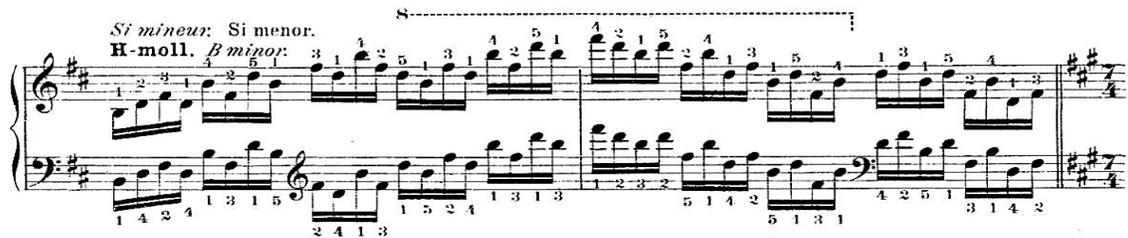
ตัวอย่างที่ 16 Franz Liszt: Technical Studies for the Pianoforte Book XII
(Octave studies with various fingerings and chord studies)

ที่มา : Alexander Winterberger, Technische Studien für Pianoforte Heft XII (Leipzig: J.Schuberth & Co, 1886), 15.

2.2 ตัวอย่างแบบฝึกหัดที่สามารถใช้ฝึกซ้อม "Franz Liszt - Technical Studies for the Pianoforte Book X - Broken chords with various fingerings throughout all major and minor scales" (ตัวอย่างที่ 17)

วิธีการฝึกซ้อมดังนี้

2.2.1 เริ่มจากการฝึกซ้อมแยกมือของเทคนิคการเล่นคอร์ดแตกในแต่ละท่วงเสียงด้วยความเร็วจังหวะช้า พร้อมทั้งเลือกใช้นิ้วสลับกันไป ต่อจากนั้นจึงรวมมือพร้อมทั้งเพิ่มความเร็วจังหวะในแต่ละท่วงเสียงต่อเนื่องกันไป

ตัวอย่างที่ 17 Franz Liszt - Technical Studies for the Pianoforte Book X
(Broken chords with various fingerings throughout all major and minor scales)

ที่มา : Alexander Winterberger, Technische Studien für Pianoforte Heft X (Leipzig: J. Schuberth & Co, 1886), 38.

ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับบทประพันธ์นี้ ผู้วิจัยได้เรียนรู้และศึกษาในการหาข้อมูลเชิงลึก ทั้งด้านชีวประวัติของผู้ประพันธ์ วรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทประพันธ์ เทคนิคการบรรเลง การวิเคราะห์และตีความ วิธีการนำเสนอบทเพลง รวมไปถึงเทคนิคต่าง ๆ ในการบรรเลงบทเพลง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญในการฝึกซ้อมและการประกอบการแสดง อีกทั้งสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ศึกษานำมาพัฒนาในส่วนของศักยภาพในการบรรเลงบทประพันธ์และถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ยังได้เป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์ผลงานเปียโนที่น่าสนใจ และส่งเสริมให้สาธารณชนหันมาสนใจผลงานการแสดงเดี่ยวยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลงานการประพันธ์ชิ้นนี้ ผู้เขียนขอเสนอแนะสิ่งที่สำคัญในการวิเคราะห์บทประพันธ์ เพื่อเป็นแนวทางในการตีความและนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ คือ คุณสมบัติของผู้ตีความ กล่าวคือ ผู้ที่จะสามารถวิเคราะห์บทประพันธ์ชิ้นนี้ได้ ควรเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษา ในสาขาดุริยางคศิลป์ตะวันตก เนื่องจากจำเป็นต้องมีพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ดนตรี ทฤษฎีและการปฏิบัติในระดับกลาง - สูง จึงจะสามารถนำความรู้พื้นฐานเหล่านี้มาประยุกต์ใช้กับการวิเคราะห์บทประพันธ์ การบรรเลง และการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของผู้ประพันธ์ที่มีความซับซ้อนและยากที่จะหยั่งถึง

บรรณานุกรม

ณัชชา พันธุ์เจริญ. *พจนานุกรมศัพท์ดุริยางคศิลป์*. กรุงเทพฯ : เกศกะรัต, 2554.

ทวี มุขระโกษา. *นักดนตรีเอกของโลก*. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์, 2542.

ปานใจ จุฬารัตน์. *วรรณกรรมเพลงเปียโน 2*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551.

Antal Boronkay. *Neue Liszt-Ausgabe*. Series 1, Band 5. Budapest: Editio Musica, 1983.

Alexander Winterberger. *Technische Studien fur Pianoforte Heft X*. Leipzig: J.Schuberth&Co, 1886.

Alexander Winterberger. *Technische Studien fur Pianoforte Heft XII*. Leipzig: J.Schuberth&Co, 1886.

Cisler, Valerie, Maurice Hinson. *Technique for the Advancing Pianist*. Van Nuys: Alfred Music Publishing Co., Inc., 2004.

Clark, Frances, Louise Goss and Sam Holland. *Musical Fingers Book 4*. Los Angeles: Summy Birchard Inc., 1997.

Dubal, David. *The Art of the Piano*. New Jersey: Amadeus Press, 2004.